

Gender differences related to parental role of the youths' moral and emotional intelligence development

Gençlerin ahlak ve duygusal zekâ gelişiminde ebeveyn rolüne yönelik toplumsal cinsiyet farklılıkları¹

Nilüfer Özabacı²
Tansu Mutlu³
Duygu Çavdar⁴
Eren Can Aybek⁵

Abstract

Morality is related to differentiation between 'good (may be right)' or 'bad (may be wrong)'. It usually includes a range of rules that individuals what they should do or should not do in their society. Morality is a kind of specific cognitive concept that involves conscious judgment and making decision on issues related to rightfulness, injustice, right-wrong, good-bad and behave in parallel with these decisions and judgments. Emotional intelligence has a moral dimension as well. Goleman clarifies concept of emotional intelligence, and he underlines emotions' role on human behaviour and their close relationships. According to Goleman, the emotional intelligence is the ability to identify, assess, and control the emotions of one self, others, and groups. The study group consists of eight undergraduate students were studying at Eskisehir Osmangazi University Faculty of Education in the academic year 2013-2014. Students were selected from 183 university students among their results from Emotional Intelligence Scale (Ergin, Ismen and Ozabacı, 1999) and Determination of Value Test (Rest, 1979) was applied with 183 undergraduate students with the method of standards sampling with the help of the minimum and maximum

Özet

Ahlak, bireyin doğru ile yanlış ayırt edebilmesini sağlayan ilkeler ve değerler bütünüdür. Ahlak gelişimi toplumun tüm değerlerine kayıtsız şartsız edilgin bir uyma değil, topluma etkin bir uyum sağlamak için değerler sistemi oluşturma süreci olarak tanımlanmaktadır. Duygusal zekâ, kişinin kendisinin ve başkalarının hislerini tanıma, kendisini motive etme, içindeki ve ilişkilerindeki duyguları yönetme yetisidir. Ona göre duygusal zekâ ahlaki boyutun bir parçasıdır. Araştırma, probleme uygun olarak algıların gerçekçi ve bütüncül bir biçimde, derinlemesine ortaya konmasını hedefleyen nitel araştırma modeli ve olgu bilim deseni ile desenlenmiştir. Araştırmaya Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 2013-2014 öğretim yılında öğrenim gören 8 lisans öğrencisi katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrenciler, daha önceden kendilerine Duygusal Zekâ Ölçeği (Ergin, İşmen ve Özabacı, 1999) ve Değerlerin Belirlenmesi Testi (Rest, 1979) uygulanmış olan 183 lisans öğrencisi arasından aykırı durum örnekleme (Yıldırım ve Şimşek, 2008) yardımıyla en az ve en çok puan alan bireyler arasından seçilmiştir. Veriler nitel veri toplama tekniklerinden görüşme tekniği ile araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu

¹ Bu çalışma Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma Proje Komisyonu (BAP) tarafından desteklenen bir projeden üretilmiştir.

² Prof. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi PDR Ana Bilim Dalı, niluferozabaci@hotmail.com

³ Araş. Gör., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi PDR Ana Bilim Dalı, tansu_mutlu@hotmail.com

⁴ Doctoral Researcher, University of Bristol Graduate School of Education, duygu.cavdar@bristol.ac.uk

⁵ Arş. Gör., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Ölçme ve Değerlendirme Ana Bilim Dalı, erencan@yandex.com

scores was selected from individuals (Yildirim and Simsek, 2008). The data were collected by a semi-structured interview form that was prepared by the researchers. The development of form was created for the purpose of considering the questions of the study. Data were collected by interview and qualitative data collection techniques. During the interviews, audio recording was used with the data were analysed the collected recordings with the descriptive analysis. After the categorization of data, the Cappa coefficient was calculated for the consistency between categories. The majority of the participants explained themselves as fair, honest, and emotional.

Keywords: Morality; Emotional Intelligence; Gender; Qualitative Study.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

1. Giriş

Ahlak, bireyin doğru ile yanlış ayırt edebilmesini sağlayan ilkeler ve değerler bütünüdür. Ahlak gelişimi toplumun tüm değerlerine kayıtsız şartsız edilgin bir uyma değil, topluma etkin bir uyum sağlamak için değerler sistemi oluşturma süreci olarak tanımlanmaktadır. Bazı kuramcılar ahlak gelişiminin, bilişsel ile sosyal gelişim arasında bir gelişim dönemi olduğunu söylerken bazıları ise sosyal gelişimin bir alt boyutu olduğunu belirtmiştir (Senemoğlu, 2005, s. 62)

Alan yazında ahlak gelişimine ilişkin Piaget (1932), Kohlberg (1984), Gilligan (1982) ve Turiel (1983)'ün yaptıkları açıklamalar yer almaktadır. Bu kuramcılardan Piaget'e göre ahlaki gelişim, bilişsel gelişim ile paralel ilerler. Ona göre çocuklar 6 yaş civarında dışa bağımlı evrededirler. Bu evrede bireyler otoriteye itaat eder, kuralların değişmez olduğunu düşünürler ve onlara göre kurallara uymama ceza ile sonuçlanmalıdır. Ergenlikle birlikte özerk evre gelişir. Bu evrede ise bireyler, ahlaki prensiplere dayalı olarak karar verirler, kuralların değişebildiğini ve insanlar tarafından oluşturulduğunu anlarlar. Özerk evrede ahlaki konularda karar verirken sonuç odaklı yaklaşımdan niyet odaklı yaklaşıma geçme söz konusudur (1932, s. 137). Kuramını Piaget'in kuramı üzerine inşa eden Kohlberg'in ahlaki gelişim basamakları ise, ahlaki ikilemleri yansıtır ve bireyler üç evreden geçer (1984, s. 24). Birinci evre olan gelenek öncesi düzeyde başkaları tarafından konulan kurallar ilgi alanlarına uygun olarak benimsenir ve bireyler acıdan kaçmak ya da ödül almak isterler. İkinci evre olan geleneksel düzeyde, bireyler kurallara uyum sağlar, kanun ve kurallara inanır ve başkalarına uyum sağlamak önemlidir. Bireyler kabul almak, eleştiriden ve cezadan kaçmak isterler. Üçüncü evre olan gelenek ötesi düzeyde ise bireyler, kendi değerlerini soyut ahlaki prensiplere göre seçer ve davranırlar, toplumun iyiliğini isterler, adaleti sağlamaya çalışırlar ve toplumsal normları aşan evrensel ilkelerin parçası olurlar (Slavin, 2013, s. 53; Çam, Çavdar, Seydoğulları ve Çok, 2012, s. 1223; Gerrig ve Zimbardo, 2012).

Kohlberg'in çalışmaları pek çok kuramcı tarafından eleştirilmektedir. Turiel bu kurama eleştiri getirenlerden biridir. Ona göre çocuklar ahlaki kurallar (yalan söylemek, bir şey çalmamak gibi) ile adalet ve sosyal anlaşmaya bağlı kurallar (okulda pijama giymeme gibi) arasında bir ayrım yapabilirler (2006, p. 807). Kohlberg'in çalışmaları erkekler üzerinde gerçekleştirip tüm cinsiyetlere

kullanılarak toplanmıştır. Verilerin toplanması aşamasında elde edilen ses kayıtlarının dökümü yapılmış ve dökümler üzerinden betimsel analiz yapılmıştır. Kodlamaların ardından, kodlayıcılar arası tutarlılığın belirlenebilmesi için Kappa katsayısı hesaplanmıştır. Çalışma grubundaki bireylerle yapılan görüşmeler sonucunda bireylerin çoğu kendisini adaletli, dürüst, duygusal olarak tanımladığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ahlak; Duygusal Zeka; Cinsiyet; Nitel Araştırma.

genellemesi bakımından da eleştirilmektedir. Bu eleştirilerden birinde Gilligan (1982, s. 7), Kohlberg'in erkeklerin ve kadınların alışılmış ahlaki kararlardaki farklılıklarını göz ardı ettiğini dile getirmiştir. Ahlak gelişimine önemli açıklamalar getiren Gilligan kadınların çeşitli kriz durumlarını incelemiştir ve kadınların başkalarının bakımını erkeklere göre daha çok düşündüklerini ifade etmiş ve bunu toplumlarda kız ve oğlan çocuklarına farklı şekilde davranılmasına bağlamıştır (Slavin, 2013, s.56; Çam, Çavdar, Seydoğulları ve Çok, 2012, s. 1223; Gerrig ve Zimbardo, 2012).

Gilligan kuramında erkekler ve kadınların ahlaki gelişimlerdeki bazı niteliksel farklılıklardan söz etmektedir. Bu farklılıkları *bakım ahlakı (care)* ve *adalet ahlakı (justice)* ile açıklamaktadır. Bakım ahlakı; insanların ihtiyaçlarıyla uyumlu olarak koruma, sorumluluk ve bakım üzerine odaklanır. Adalet ahlakı ise; adalet, eşitlik ve bireysel haklar gibi etik ilkeler temelinde düşünmeyi vurgular. Ona göre her iki ahlak da hem erkek hem de kadınlar tarafından kullanılmaktadır. Ancak kadınlar bakım ahlakını erkeklere göre, erkekler ise adalet ahlakını kadınlara göre daha fazla kullanma eğilimindedir. Gilligan, öne sürdüğü bakım ve adalet ahlakının kökenlerinin; çocukluk dönemlerindeki bağlanmaya ve ilişkilerine ve toplumdaki kız ve oğlan çocuklara yönelik farklı uygulamalarda olduğunu belirtmektedir. Kız çocuklarının annelerine bağlılıkları ve yakınlıkları desteklenirken, oğlan çocuklarının annelerinden ayrı ve bağımsız büyümeleri sağlanır. Farklı tutumlar, kızların; başkalarının duygularını önemseyen ve ilişkileri korumaya özen gösteren bireyler olarak yetişmesini beraberinde getirmektedir. Bu ilk deneyimler çocukluk ve ergenlik döneminde de doğrulanarak cinsiyet ve ahlaki yönelim arasındaki bağlantıyı oluşturmaktadır. Gilligan bakım ahlakının 3 gelişim evresinden geçtiğini ileri sürmüştür. *Bireysel çıkar (self-interest)* evresinde, kişi kendi ihtiyaçlarına odaklanır. *Fedakarlık (self-sacrifice)* evresinde kişi kendisini feda eder ve başkalarının isteklerini merkeze alır. *Evrensel bir sorumluluk olarak bakım (care as a universal obligation)* evresinde ise, kişi kendisinin ve başkalarının ihtiyaçları arasındaki dengeyi kurabilir (Gilligan, 1982; Akt. Çam, Çavdar, Seydoğulları ve Çok, 2012, s. 1223).

Gilligan ve diğer kuramcılar ahlak tanımı yaparken ahlakın bileşenlerinden biri olarak duygusal öğelerden ve empatiden çokça söz etmektedirler. Bu öğeler de duygusal zekâ ile ilgilidir. Goleman'a göre, duygusal zekâ, kişinin kendisinin ve başkalarının hislerini tanıma, kendisini motive etme, içindeki ve ilişkilerindeki duyguları yönetme yetisidir. Ona göre duygusal zekâ ahlaki boyutun bir parçasıdır (1995, s. 51). Fernandez-Berrocal ve Extremera (2005, s.548), duyguların genellikle ahlaki kararları etkilediğini belirtmektedir. Piechowski (1979, s. 25) ise duygusal gelişim ve ahlak gelişim arasındaki ilişkiye vurgu yapmıştır. Ona göre ahlak gelişimi, duygusal duyarlılık, şefkat ve ahlaki inançlar ile yakından ilişkilidir. Alan yazında konu ile ilgili yapılan araştırmalara göz atıldığında bireylerin ahlaki gelişimleri ve duygusal zekâları arasında ilişkiler olduğu görülmektedir. Ancak bu araştırmalar sınırlı sayıdadır. Avramova ve Inbar (2013, s. 169-178), ahlaki yargı gelişiminde duyguların rolünü göstermiştir. Ayrıca Athota, Connor ve Jackson (2009, s. 2), duygusal zekânın ahlaki muhakemede önemli bir yordayıcı olduğunu göstermişlerdir. Bunlara ek olarak, ahlaki gelişim ve duygusal gelişimde bireylerin yakın ilişki içinde oldukları ebeveynlerin, aile üyelerinin ve diğer yetişkinlerin, arkadaşların oldukça önemli olduğu bilinmektedir. Çocukların başkalarına saygı ve özen gösterdikleri davranışları ve ahlaki gelişimleri, ebeveynlerinin onlara yaklaşımı sayesinde ve aralarında geçen etkileşimler ve ayrıca model olabilecek birilerinin varlığı ile şekillenir (Slavin, 2013).

Sonuç olarak; Gilligan'ın (1982, s.7) ahlaki gelişimde kadın ve erkekler arasındaki niteliksel farklılıklara işaret etmesi, bu farklılıkların çocukluktan itibaren ilişki deneyimleri ile geliştiğini ifade etmiş olması ve ahlaki gelişim sırasında duygusal zekânın rol oynaması bu konuları bütüncül bir şekilde ele alan araştırmayı gerekli kılmaktadır. Ayrıca Türkiye'de ve yurtdışında yapılan araştırmalara bakıldığında, Gilligan'ın ahlaki gelişime ilişkin görüşlerinin ve duygusal zekânın birlikte araştırıldığı, bireylerin bu gelişim sürecinde anne-babaları ve kardeşleri ile ilgili görüşlerine başvurulduğu bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Bu nedenlerle bu araştırmanın amacı, gençlerin ahlak ve duygusal zekâ gelişimlerdeki ebeveyn rolüne ilişkin görüşlerini incelemektir.

2.Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, amacına uygun olarak algıların gerçekçi ve bütüncül bir biçimde, derinlemesine ortaya konmasını hedefleyen nitel araştırma modeli ve olgu bilim deseni ile desenlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.78).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmada Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 2013-2014 öğretim yılında öğrenim gören 8 lisans öğrencisi ile çalışılmıştır. Öğrenciler, daha önceden kendilerine Duygusal Zekâ Ölçeği (Ergin, İşmen ve Özabacı, 1999) ve Değerlerin Belirlenmesi Testi (Rest, 1979) uygulanmış olan 183 lisans öğrencisi arasından aykırı durum örnekleme (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 136) yardımıyla en az ve en çok puan alan bireyler arasından seçilmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan, çalışmanın amacına uygun yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Formun geliştirilmesinde öncelikle çalışmanın amacı gözetilerek görüşme soruları oluşturulmuş, daha sonra bir rehberlik ve psikolojik danışmanlık uzmanı ve bir ölçme ve değerlendirme uzmanının görüşleriyle birlikte görüşme sorularına son hali verilmiştir. Görüşme formuna ait bazı örnek görüşme soruları aşağıda yer almaktadır:

1. Bir insan olarak kendinizi nasıl tanımlarsınız? Duygusal ve ahlaki özellikleriniz hakkında ne dersiniz?
2. Bu özelliklerinizi kazanmanızda ailenizin (anne, baba ve kardeşleriniz) nasıl bir etkisi olduğunu düşünüyorsunuz?
3. Sevdiğiniz ve sevmediğiniz özellikleriniz nelerdir? Neden?
4. Ailenizde sizi en çok kim anlar, siz en çok kimi anlarsınız?
5. Çocukken annenizin ve babanızın onaylamadığı bir davranışı yaptığınızda size nasıl tepki verirlerdi? Sizce bu tepkiler ile şu anki davranışlarınız arasında nasıl bir ilişki bulunuyor?

2.4. Verilerin Toplanması

Veriler nitel veri toplama tekniklerinden görüşme tekniği ile araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşmeler sırasında katılımcıların izinleri alınarak ses kaydı yapılmıştır. Görüşmeler ortalama 30 -35 dakika sürmüştür.

2.5. Verilerin Analizi

Verilerin toplanması aşamasında toplanan ses kayıtlarının dökümü yapılmış ve dökümler üzerinden betimsel analiz yapılmıştır. Betimsel analizde araştırmacılar önceden belirlenmiş olan bir çerçeveye bağlı kalarak kodlamalar yapmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 257). Kodlamaların ardından, kodlayıcılar arası tutarlılığın belirlenebilmesi için Kappa katsayısı hesaplanmıştır.

3. Bulgular

Çalışma grubundaki bireylerle yapılan görüşmeler betimsel analiz ile incelenmiştir. Çalışmanın tutarlılığını belirlemek için iki kodlayıcıya ait Kappa katsayısı hesaplanmıştır. Buna göre kodlayıcılar arası tutarlılık .84 olarak bulunmuştur.

3.1. Kendini Tanımladığı Özellik

Çalışma grubundaki bireylerin kendilerini tanımladıkları özelliklere ilişkin temalar ve sıklık değerleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Kendini Tanıma Temaları

Tema	Sıklık
Adaletli	6
Dürüst	6
Duygusal	5
Yardımsever	4
Sorumluluk Sahibi	3
Anlayışlı	2
İyimser	2
Azimli, Cömert, Grup Çalışmalarına Yatkın, Kuralcı, Merhametli, Mizahi, Mutlu, Mücadeleci, Önyargılı Değil, Sakin, Taş Kalpli	1

Katılımcıların büyük bölümü kendisini adaletli, dürüst, duygusal olarak tanımlamaktadır. Aşağıda katılımcıların görüşme sırasında verdiği yanıtlara ait örnekler verilmiştir.

Adalet konusu benim için çok önemlidir. Bireylerin, iki tarafın da verici olmasını isterim. Bir taraf verdiği zaman hep onu kullanıyormuş gibi olur. Eşitlik adalet tartışması yaparlar. İkisi bir değildir. Benim adaletim şudur; birisi benim güvenimi sarsarsa ben etik olmadığını bilsem de ben de onun güvenini sarsmak isterim. Çok fazla olmasa da kısasa kısas gibi. Canım burnuma geldiği zaman hiç tanımam yani. Umurumda olmaz. (Erkek - 1, Yüksek)

Kadın - 1 (Yüksek) ise aynı zamanda *adaletliyim* sözleriyle, kendisini adaletli / adil olarak tanımlamaktadır.

Erkek - 4 (Yüksek) adaletli olduğunu *Adalet konusunda çok hassasım. Adaletli olduğumu düşünüyorum. Benim için adalet herkese eşit davranmak* sözleriyle ifade etmektedir.

Dürüstlük ile ilgili olarak ahlaki yargı düzeyi düşük bulunan bir katılımcı *Dürüstlükte önemlidir. Bir sınavda kopya benden fazla alıyorsa bu benim hakkımın yenmesi demektir* ifadesini kullanmıştır (Erkek - 2, Düşük).

Dürüst olmaya çalışıyorum ama ne kadar olabiliyorum bilmiyorum (Kadın - 1, Yüksek).

Duygusallık ile ilgili olarak Erkek - 5 (Yüksek), *Aslında erkekler sert olur mesajlarına asla inanmam. Bir film izlediğim zaman dokunduğu zaman mutlaka ağlarım. Ve ya babamın yakınımın annemin bir kötü durumunu düşündüğüm zaman gözlerim dolar. İllaki kız arkadaşım ile duygusal bir ortamda olduğum zaman gözlerim dolabilir. Bunlardan çekinmem asla da yadsınmam. Duygusal olduğumu düşünüyorum.* sözleri ile kendisini duygusal bir birey olarak tanımlamıştır.

Erkek - 4 (Yüksek): *Duygusal özelliklerim, film falan izlerken bile hemen etkilenirim. Yardıma muhtaç ya da özel gereksinimi olan birey gördüğümde bir şeyler hissediyorum yani.*

3.2. Özelliği Kazanmaya Etki

Katılımcıların kendilerini tanımladıkları özellikleri kazanmalarında kimlerin etkili olduğu ile ilgili soruya verdikleri yanıtlara göre elde edilen temalar ve sıklık değerleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Kendini Tanımladıkları Özelliklere Etki

Tema	Sıklık
Anne	4
Baba	3
Öğretmen	3
Arkadaşlar	2
Kendi, Bölüm, Amca, Askeriye, Yaşantı,	1

Katılımcıların kendilerini tanımladıkları özellikleri tanımladıkları özellikleri kazanmalarında öncelikle ailenin, daha sonra ise öğretmen ve arkadaşların etkisi olduğu görülmektedir. Ayrıca

erkekler bu özellikleri kazanmada anne vurgusunu daha fazla yapmaktadır. Katılımcıların ifadelerine ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir:

Ben biraz böyle iyimserimdir. Bu özelliğimi de annemden almışumdur. O da merhametlidir. Ben de merhametliyimdir. Annem den daha çok kapmışım sanki. Hatta özelliklerin çoğunu annemden kapmışım. Para konusunda cömertimdir bunu da annemden almışım (Erkek – 1, Yüksek).

Genelde annem. Çünkü babam ben 10 yaşındayken vefat etti. Annem büyüttü beni. Ben dürüstlüğü burada öğrendim. Annemden öğrendim (Erkek – 2, Düşük).

Ama şunu rahatlıkla söyleyebilirim annemle babam daha çok baskın oldu. Annemi daha çok örnek almaya çalıştım (Erkek – 3, Yüksek).

Babam adaletlidir. Anneme göre babam daha adaletlidir. Babamı model aldığımı söyleyebiliriz (Erkek – 4, Yüksek).

Biraz da kendimin etkisi olduğunu düşünüyorum (Kadın – 1, Yüksek).

Öğretmenlerime bağlı olarak yetiştim. İlkokul öğretmenim her zaman sınıfta adaletliydi. Kadın asla bizi birbirimizden ayırmazdı. Diğer yaptığı ödüllerde, davranışlarda kadın herkese davranış boyutu aynıydı (Erkek – 5, Yüksek).

3.3.İyi ya da Kötü Davranışa Karar Verme

Katılımcılar bir davranışın iyi veya kötü olduğuna karar verirken öncelikle kendilerini dinlemektedirler.

Aslında kendi doğrularım vardır. Kim ne derse desin bunları yaparım. Bana göre iyiyse başkasına göre kötü de olsa yaparım (Erkek – 1, Yüksek).

Ben genelde pragmatik yaklaşırım. Mesela ödevleri yapmadığımız halde yaptık diyoruz. Bu bence kötü bir davranış değil. O işime yarıyorsa iyidir. (Erkek – 2, Düşük).

Ben kendimle çok konuşan bir insanım. Bir davranıştan sonra üzerine fazla düşünebiliyorum. Çeliştığım noktalar da olabiliyor. Kendimle konuşarak, iyi ya da kötü davranışta bulunduğumu saptıyorum (Kadın – 1, Yüksek).

Kötü hissetmiyorsam hocam yani çevrem tarafından da kötü anlaşılmadığımı düşünüyorsam o özellik bana göre iyidir (Kadın – 1, Düşük).

3.4.Değerler

Katılımcılar, dini değerlerin, saygının, namusun ve adaletin aile yaşantıları için önemli olduğunu ifade etmişler, ancak bu değerlerden bazılarını şu anda yaşattıklarını bazılarını ise yaşatmadıklarını belirtmişlerdir. Özellikle dini değer ve namus aileler için önemli olsa da, katılımcıların aynı görüşe sahip olmadıkları anlaşılmaktadır. Katılımcılara ait örnek ifadeler aşağıda verilmiştir.

Ben hep cemaat yurdunda kaldım dinimi iyi öğrendim ama üniversiteye geldiğimde uygulamıyorum. Namaz kılmam (Erkek – 2, Düşük).

Dini değerler, annem babam yaşatıyor. İbadetlerini yaparlar. Bizden de yapılmasını beklerler. Küçükken hepimizi camiye gönderdiler. Ama buradaki hayatımda çok uygulamıyorum. (Erkek – 4, Yüksek).

İnsanlara kesinlikle saygılı olmaya çalışıyorum, onların da benden farklı şeyler isteyebileceklerini düşünüyorum ve ona göre yaşamaya çalışıyorum. Dini değerlerimi de yaşatmaya çalışıyorum elimden geldiğince (Kadın – 1, Yüksek).

Namus bizim için daha çok kadınlar üzerinden, bizde ona çok dikkat ederler. Bizim için hala önemli. Ben kendi hayatımda yaşatmıyorum. Herkes kendi nasıl isterse öyle davranabilir. O yüzden ben çok uygulamıyorum (Erkek – 4, Yüksek).

Genellikle adalet konusunda mesela adil olmaya gerçekten çok özen gösteriyorum (Kadın - 2).

3.5.Sözler

Katılımcıların ailesinden duyduğu nasihat niteliğindeki sözler incelendiğinde, iyi insan olmaya yönelik, dini değerleri ve namusu vurgulayan sözlerin işitildiği anlaşılmaktadır. Örnek ifadeler aşağıda verilmiştir:

Gittiğimiz yerde kendimizin kötü buyunu göstermeyin derdi annem. Yani iyi davranmaya çalışın insanlara insanlar da size öyle davranır. Yardımsever olun gittiğiniz yerde oturmayın onlara yardım edin, insan içine karışın tarzında (Kadın – 2, Düşük).

Yalan söyleme, yardımsever ol... Evet uygulamam... Kesinlikle kimseyi geri çevirmiyorum. Cebimdeki son parayı bile istese veririm. Yanlış bir şey yapmam bile doğru söyle cümleleri ahlak gelişimime katkı sağlamış olabilirim (Erkek – 5, Yüksek).

Dini değerlere bağlı olmam konusunda şeyler söyleniyor tabii (Kadın – 1, Yüksek).

Namuslu ol kızlara yönelik bekâretle ilgili söylenirdi, nasıl davranman gerektiğini bil ama hem erkekler hem de kadınlara söylenirdi. Ama daha çok bunlar kadınlara yönelik söylenirdi (Erkek – 3, Yüksek).

3.6.Aile İçi Tepki

Katılımcıların, çocukluklarında ailesinin onaylamadığı bir davranış yaptığında aileleri tarafından şiddete başvurmadan uyarıldıkları görülmektedir. Ayrıca katılımcılar, şu anda da ailelerinin onaylamadığı davranışlardan kaçındığını belirtmişlerdir.

Annem terlikle falan kovalardı ama. Hep abimi döverlerdi beni dövmezlerdi. Terlik döverdi ben çok şiddet görmedim (Erkek – 1, Yüksek).

İkisinden de şiddet görmedim. En fazla kızmış bağırış olabilirler. Beni kötü bir şey yaptığım zaman odaya kilitleselerdi daha farklı bir kişiliğe sahip olurdu. Bana tokat bile atmadılar. İleride ben de benzer uyarılarda bulunurum (Kadın – 1, Yüksek).

Topluca bayramlarda akrabalar bir araya gelince bir şey söyleyeceğim zaman babam tepki gösterirdi. Bunun sanki benim toplum önünde konuşmasını engelleme olabileceği var. Asla dayak yemedim mesela (Erkek – 5, Yüksek).

3.7.Aile İçi Anlayış

Katılımcılar, aile içinde en çok kardeşlerini anladıklarını, daha sonra ise anne ve babalarını anladıklarını ifade etmişlerdir.

Ablam anlar. 4 ablam var benden 3 yaş büyük olan en küçük ablam iyi anlar. Onunla her türlü sıkıntımı paylaşırım yardımcı olmaya çalışır. Ben de en çok onu anlarım (Erkek – 2, Düşük).

Aile içerisinde en çok büyük ablam ve abimle anlaşıyoruz. Telefonda konuşur şakalaşırız. Onlar da beni en çok anlıyor (Erkek – 4, Yüksek).

Kardeşime söylemem işpiyonlar ya da böyle devamlı arayı bozar annemle falan filan öyle bir kardeş yapım yok hiçbir şekilde. Hepsi ablakî açılardan düşünüldüğünde bana yardımcı olabilecek hepsi o karaktere sahip ama en çok ablamla paylaşımım olmuştur (Kadın – 2, Düşük).

Annem çok anlayışlıdır. Annem beni anlar. Pek çok konuda anlar (Erkek – 1, Yüksek).

Anneyi en fazla anlayan kişi de benim (Erkek – 3, Yüksek).

En çok abimin anlamasını isterdim ama en çok annem anlar (Erkek – 5, Yüksek).

Annemi de babamı da anlamaya çalışıyorum ama babam beni daha iyi anlıyor. Annem beni pek anlamıyor (Kadın – 1, Yüksek).

Benim en çok anladığım kişi ben de babamı anlıyorum (Erkek – 5, Yüksek).

4.Tartışma Ve Sonuç

Bu çalışmada gençlerin ahlak ve duygusal zekâ gelişimindeki ebeveyn rolüne ilişkin görüşlerini incelenmiştir. Çalışma grubundaki bireylerle yapılan görüşmeler sonucunda bireylerin çoğu kendisini adaletli, dürüst, duygusal olarak tanımlamıştır. Elde edilen bu bulgu Gilligan'ın (1982, s.24) kuramıyla çelişmektedir. Çünkü Gilligan (1982, s.24), kız çocuklarının annelerine bağlı ve

yakın, oğlan çocuklarının ise annelerinden ayrı ve bağımsız olarak yetiştirildiklerini ifade etmektedir. Oysaki erkek ve kadın katılımcıların kendilerini ahlaki olarak tanımlamalarında bir farklılık bulunmamıştır. Araştırmanın bu bulgusu bireylerin kendilerini tanımlamaları açısından kültürel bağlamda farklılıklar taşıyabileceğine ilişkin bir kanıt olarak düşünebilir. Öte yandan bu farklılık katılımcıların büyüdüğü yerden, anne –baba tutumlarından vb. pek çok özelliğinden kaynaklanabilir.

Larin ve Wessel (2015), yürüttükleri araştırmada ahlaki gelişim düzeyleri ile duygusal zekâ arasında manidar bir ilişki bulamazken; Slavin (2013) bireylerin ahlaki gelişim düzeyleri ile duygusal zekâlarının yakından ilişkili olduğunu vurgulamaktadır. Bu perspektiften elde edilen bulgular incelendiğinde katılımcıların ifade ettikleri Slavin’in (2013) ifade ettiklerini ve Eisenberg, Carlo, Murphy, ve Van Court’ın (1995, s.1192) araştırma bulgularını desteklemektedir. Ahlaki gelişim düzeyinin yüksek olduğunu ifade eden katılımcıların ifade ettikleri incelendiğinde kendilerini aynı zamanda da duygusal olarak tanımladıkları görülmektedir. Ahlaki gelişim düzeyi yüksek olan katılımcılar kendilerini başkalarıyla empati kurabilen ve ilişkilerin duygularını yönetebilen bireyler olarak tanımlamaktadır. Bu sözler Goleman’ın (1995, s.31) duygusal zekâ tanımına işaret etmektedir. Ayrıca Gander ve Gardiner’in (1998) ahlak konusundaki açıklamalarını desteklemektedir. Ahlakın bilişsel, davranışsal ve duygusal olmak üzere 3 boyutu olduğu için ahlaki gelişim ile duygusal gelişim arasında bir ilişki bulunmaktadır Çünkü bireyler bir davranışın iyi ya da kötü olduğuna dair karar verirken bu karara ilişkin duyguları bulunmaktadır ve çoğu zaman bu duygulara göre hareket etmektedir (Gander ve Gardiner, 1998). Sonuç olarak, bireylerin ahlaki gelişim düzeyleri ile duygusal zekâ düzeyleri yakından ilişkilidir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre katılımcıların kendilerini tanımladıkları özellikleri kazanmalarında öncelikle ailenin, daha sonra ise öğretmen ve arkadaşların etkisi bulunmaktadır. Bu bulgu ahlaki gelişim ve duygusal zekâ üzerine yapılan mevcut açıklamaları (Slavin, 2013; Gilligan, 1982, s.24; Goleman, 1995, s31; Smetana, 1999) desteklemektedir. Slavin (2013) bireylerin ahlaki gelişim ve duygusal zekâ düzeylerinde ebeveynlerin, aile üyelerinin ve diğer yetişkinlerin, arkadaşların oldukça önemli olduğu ifade etmektedir. Smetana (1999) aile ve akranların özellikle bu süreçte belirleyici rol aldıklarını ifade etmektedir. Araştırmadaki katılımcılar bu öneme vurgu yapacak nitelikte görüşlerini belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılar ailelerinin bu süreçte daha etkin olduklarını ifade etmektedirler. Katılımcılar aileleriyle kurdukları etkileşimler aracılığıyla başkalarının duygularını anlamayı, kendi duygularını organize edebilmeyi ve toplumda kullandıkları değerler sistemini oluşturabilmeyi öğrenmektedir. Bu açıklamalarda bireylerin ahlaki gelişim düzeylerinin (Slavin, 2013; Gilligan, 1982, s.24; Hart, Atkins, ve Ford, 1999, s.383; Gerrig ve Zimbardo, 2012) ve duygusal zekâ düzeylerinin (Goleman, 1995, s.31) ailedeki yaşantılara bağlı olarak belirlendiğini ortaya koymaktadır. Bir başka deyişle, Türkiye’de büyüyen katılımcıların ebeveynlerini model aldıklarını doğruya ve yanlışa ilişkin kararlarını ebeveynlerinin tutum ve davranışlarına göre verdikleri söylenebilir. Araştırmada katılımcıların ahlaki gelişimlerinde etkili olan kişileri sıralarken arkadaşları en son sıraya koymuşlardır. Elde edilen bu bulgunun katılımcıların gelişimleri dönemleriyle açıklanabilir. Çünkü akran ilişkilerinin ahlak gelişimi üzerindeki etkisi çocukluk ve ergenlik döneminde daha fazla ön plana çıkmaktadır (Horn, Daddis ve Kilen, 2008).

Özellikle erkek katılımcılar kendilerini tanımladıkları özellikleri kazanma sürecindeki en önemli kişinin anneleri olduğunu ifade etmektedirler. Elde edilen bu bulgu Gilligan’ın (1982, s.24) kuramıyla ve Gerrig ve Zimbardo’nun (2012) ifadeleriyle açıklanabilir. Gilligan’a (1982, s.24) göre kadınlar başkalarının bakımını erkeklere göre daha çok düşünmektedir. Çünkü toplumsal değerler kız ve oğlan çocukların farklı şekilde davranmalarına neden olmaktadır (Akt., Çam, Çavdar, Seydooğulları ve Çok, 2012). Bu nedenle Türkiye’de yaşayan bireylerin ahlaki gelişimleri sırasında “anne” rolüyle kadınların erkeklere göre daha etkin oldukları söylenebilir. Bu durum Gilligan’ın (1982, s.32) bakım ahlakı kavramıyla açıklanabilmektedir. Kadınlar erkeklere göre bakım ahlakını daha fazla kullandıkları için çocukların bakım ve korunma sorumlulukları kadınlara ait olmaktadır. Bu nedenle çocuklar annelerin sorumluluklarıyla yetişmekte ve ahlaki gelişim düzeyleri bu sorumlulukların yerine getirilme biçimleriyle şekillenmektedir.

Araştırmada dikkat çeken bir diğer bulgu ise katılımcıların bir davranışın iyi veya kötü olduğuna karar verirken öncelikle kendilerini dinlediklerinin görülmesidir. Bu bulgu Kohlberg'in (1984) ahlaki gelişim kuramı çerçevesinde düşünüldüğünde, katılımcıların üçüncü evre olan gelenek ötesi düzeyde olduklarını söylenebilir. Katılımcılar cezadan kurtulmak ya da birilerinin onayına ihtiyaç duymadan adaleti toplumsal normları aşan evrensel ilkeleri kullanarak adaleti sağlamaya çalışmaktadırlar. Fakat burada dikkat çeken nokta katılımcılar kendilerini dinlerken karşısındaki kişinin içinde bulunduğu durumu da dikkate almaktadır. Bir başka deyişle karşısındaki kişiyle empati kurmaktadır. Bu da Akkoyun'un (1987) gençlerin ahlaki yargıları ile empatik eğilimleri üzerine yaptığı araştırmayı desteklemektedir. Bireyler empati kurabildiği, kendi ve başkalarının duygularını anlayabildiğinde ahlaki olarak gelişebilmektedir ki Bernardi ve arkadaşlarının (2004, s.406) ve Eisenberg, Carlo, Murphy, ve Van Court'ın (1995, s.1192) üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmanın bulguları buna işaret etmektedir.

Araştırmada elde edilen bir diğer bulgu ise katılımcıların ailelerinde ahlaklarıyla ilgili duydukları sözlerin çoğunlukla iyi insan olmaya yönelik, dini değerleri ve namusu vurgulayan sözler olmasıdır. Katılımcılar iyi insanı yaptıklarının sorumluluğunu alabilen ve kötü bir davranış sergilediğinde vicdan azabı duyabilen kişi olarak tanımlanmışlardır. Güngör'e (2000) göre bireyler bir davranışta bulunmadan önce vicdanlarını dinlemektedir. Davranışlarının sonucunda suçluluk ve ya utanç duygularını hissedebileceklerini tahmin ettikleri anda bu davranışın ahlaki olarak doğru olmadığına karar verip davranışı yapmaktan vazgeçerler. Bu nedenle bu araştırmadaki katılımcıların iyi insan olmak adına pek çok sözle karşılaştığı ve ahlaki gelişim bağlamında vicdan duygularına önem verdiği söylenebilir.

Katılımcıların, çocukluklarında ailesinin onaylamadığı bir davranış yaptığında aileleri tarafından şiddete başvurmadan uyarıldıkları görülmektedir. Kağıtçıbaşı (2005) ebeveynlerin tutumların ve çocuklarını disiplin etme yöntemlerinin ahlaki gelişimlerini şekillendirdiğini ifade etmektedir. Elde edilen bu bulgu Türkiye'de yetişen bireyler için olumlu bir göstergedir.

Ayrıca katılımcıların çoğu şu anda da ailelerinin onaylamadığı davranışlardan kaçındıklarını belirtmişlerdir. Elde edilen bu bulgu kültürler arası yapılan çalışmaları (Kağıtçıbaşı, 2005) desteklemektedir. Kağıtçıbaşı (2005)'na göre çocukluk yaşantıları, anne-baba tutumları ve çocuğu disiplin etme yöntemleri bireylerin ahlaki gelişimleri etkilemektedir. Bireyler çocukluk yaşantılarına ahlaki kararlar vermektedir. Bu nedenle bu araştırmaya katılan katılımcıların diğer araştırmalarda olduğu gibi çocukluk yaşantılarından etkilendiği söylenebilir.

Katılımcılar, aile içinde en çok kardeşlerini anladıklarını, daha sonra ise anne ve babalarını anladıklarını ifade etmişlerdir. Bir başka deyişle, Türkiye'de büyüyen gençler ev ortamında daha çok kardeşleriyle empati kurabilmekte, kardeşlerinin duygularını anlayabilmekte ve onunla olan ilişkilerinde duygularını kontrol edebilmektedir. Burada dikkati çeken noktanın babanın sağlıklı etkileşim sırasında en son sırada yer almasıdır. Elde edilen bu bulgu Gilligan (1982, s.32) bakım ve adalet ahlakıyla ve gelişim kuramlarıyla (Senemoğlu, 2005) açıklanabilir. Kadınlar çocuklarına daha yakın olan, onların daha çok psikolojik ihtiyaçlarını doyururken erkekler daha çok çocuklarıyla mesafe olan, onların daha çok fiziksel ihtiyaçlarını doyurmaktadır. Katılımcılar çocukluk yaşantılarına göre şekillendirdikleri etkileşim örüntülerini belirten yetişkinlik döneminde de devam ettirmektedir. Ayrıca bu bulgu Hooven, Gottman ve Katz'ın (1995, s.243)'ün bulgularıyla ilişkilendirilebilir. Hooven, Gottman ve Katz'ın (1995, s.243) yaptıkları araştırmada ebeveynler kendi duygularının farkında olduklarını ve kendi duygularıyla sağlıklı bir biçimde baş edebildiklerinde çocuklarının duygusal zekâlarının gelişmesine katkı sağladıklarını bulmuştur. Katılımcıların sözleri bu perspektiften incelendiğinde çocukluk yaşantılarında kimi model aldılarsa bu modele göre duygularını ve davranışlarını sergiledikleri görülmektedir. Bu nedenle hem annenin hem de babanın çocukların duygusal zekâ gelişimleri üzerindeki etkisi bir kez daha bu araştırmayla birlikte ortaya konmuştur.

Özet olarak, araştırmada gençlerin ahlak ve duygusal zekâ gelişimindeki ebeveyn rolüne ilişkin görüşleri Türkiye bağlamında incelenmiştir. Bu ilişkinin kültürel perspektifinde anlaşılmasına katkı getirilmiştir. Sonuçlar bireylerin ahlaki ve duygusal olarak kendilerini tanımlamaları ve bu

özelliklerini kazanmalarında ebeveynlerinin etkisi olduğunu göstermektedir. Bu özelliklerini kazanımında etkili olan kişilerin annelerin etkili olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgular alan yazında yer alan kuramsal açıklamaları ve araştırmaları destekler niteliktedir. Bu nedenle bundan sonra yapılacak araştırmaların anne ve baba arasında ortaya çıkan bu farklılığı inceleme üzerine odaklanması önerilebilir. Özellikle ebeveynlerin hangi davranışlarının ve tutumlarının bireylerin ahlaki ve duygusal gelişimleri üzerinde etkili olduğunu inceleyen nitel ve nicel, kesitsel ve boylamsal araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkiye’de yaşayan gençlerin ahlaki ve duygusal gelişimlerinde etkili olan kişilerin anneleri olduğu düşünüldüğünde Türkiye’de var olan kadına verilen çocukların sorumluluk ve bakımı üstlenme rolünün hala devam ettiği görülmektedir. Bir başka deyişle eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerinin günlük yaşamda bulunmadığı görülmektedir. Bu nedenle bundan sonra yapılacak araştırmaların eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolleri ve insan haklarına önem veren bireyler yetiştirmeye yönelik desenlenmesi bir öneri olarak getirebilir.

Son olarak, katılımcıların ailelerinde ahlaklarıyla ilgili duydukları sözler çoğunlukla iyi insan olmaya yönelik, dini değerleri ve namusu vurgulayan sözlerdir. Bu sözlerin içeriğini derinlemesine analiz edebilecek nitel araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Türkiye’nin gelişmekte olan bir ülke ve ülkenin farklı kültürel yapıda bölgelere sahip olduğu düşünüldüğünde her bölgeye genellenebilir araştırmalar yürütülmesi bir diğer öneri olarak sunulabilir.

Kaynaklar

- Akkoyun, F. (1987). Empatik Eğilim ve Ahlaki Yargı. *Psikoloji Dergisi*, 6 (21), 91-98.
- Athota, V. S., O’Connor, P. J. ve Jackson, C. (2009). *The Role of Emotional Intelligence and Personality in Moral Reasoning*. In R. E. Hicks (ed.). *Personality and individual differences: Current directions*. Bowen Hills, QLD, Australian Academic Press.
- Avramova, Y., R. ve Inbar, Y. (2013). Emotion and Moral Judgment. *WIREs Cognitive Science*, 4 (3), 169-178.
- Bernardi, R. A., Metzger, R. L., Bruno, R. G. S., Hoogkomp, M. A. W., Reyes, L. E., & Barnaby, G. H. (2004). Examining the decision process of students’ cheating behavior: An empirical study. *Journal of Business Ethics*, 50, 397-414.
- Çam, Z., Çavdar, D., Seydooğulları, S. ve Çok, F. (2012). Classical and Contemporary Approaches for Moral Development. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* 12(2), 1211-1225.
- Eisenberg, N., Carlo, G., Murphy, B., & Van Court, P. (1995). Prosocial development in late adolescence: A longitudinal study. *Child Development*, 66, 1179-1197.
- Ergin, D., Özabacı, N., İşmen, E. (1999). A Comparative Study: EQ and IQ. Unpublished Paper. *The World Conference on Gifted and Talented*. İstanbul.
- Fernandez-Berrocal, P. ve Extremera, N. (2005). About Emotional Intelligence and Moral Decisions. *Behavioral and Brain Sciences*, 28 (4), 548-549.
- Gander, M.J.; Gardiner, H.W. (1998). Çocuk ve ergen gelişimi (B. Onur, Çev.). Ankara: İmge Kitabevi.
- Gerrig, R. ve Zimbardo, P. G. (2012). *Psikolojiye Giriş Psikoloji ve Yaşam*. (Çev. G. Sart). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Gilligan, C. (1982). In a Different Voice: Women's Conceptions of Self and Morality. *Harvard Educational Review*, 47 (4), 481-517.
- Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence*. New York: Bantam.

- Güngör, E. (2000). *Ahlak psikolojisi ve sosyal ahlak*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Hart, D., Atkins, R., & Ford, D. (1999). Family influences on the formation of moral identity in adolescence: longitudinal analyses. *Journal of Moral Education*, 28(3), 375-386.
- Hooven, C, Gottman, J.M, Katz, L.F. (1995). "Parental Meta-Emotion Structure Predicts Family And Child Outcomes", *Cognition and Emotion*. 9, 229-264.
- Horn, S. S., Daddis, C., & Killen, M. (2008). *Peer relationships and social groups: Implications for moral education*. In L. P. Nucci & D. Narvaez (Eds.), *Handbook of moral and character education* (pp. 267-287). New York: Routledge.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). *Yeni İnsan ve İnsanlar*. İstanbul: Evrim Yayınları.
- Kohlberg, L. (1984). *The psychology of moral development: Essays on moral development*. New York: Harper & Row.
- Larin, H. M., ve Wessel, J. (2015). Do emotional-social intelligence, caring, moral judgment and leadership of physical therapy students predict their clinical performance?. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 10(4).
- Piaget, J. (1932). *The Moral Judgment of the Child*. London: Kegan Paul, Trench, Trubner and Co.
- Piechowski, M. (1979). Developmental potential. In N. Colangelo ve R.T. Zaffrann (Eds.), *New voices in counseling the gifted* (sy.25-57). Dubuque, IA: Kendall/Hunt.
- Rest, J.R. (1979). *Revised Manual for the Defining Issues Test*. Minneapolis: Minnesota Moral Research Projects, University of Minnesota, Minnesota.
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Slavin, R. E. (2013). *Eğitim Psikolojisi Kuram ve Uygulama*. (Çev. Ed. G. Yüksel). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Smetana, J. G. (1999). The role of parents in moral development: a social domain analysis. *Journal of Moral Education*, 28(3), 311-321.
- Turiel, E. (1983). *The development of social knowledge: Morality and convention*. Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

[Extended English Abstract](#)

Introduction

Morality is related to differentiation between ‘good (may be right)’ or ‘bad (may be wrong)’. It usually includes a range of rules that individuals what they should do or should not do in their society. Morality is a sort of specific cognitive concept that involves conscious judgment and making a decision on issues related to rightfulness, injustice, right-wrong, good-bad and behave in parallel with these decisions and judgments. Some theorists discussed moral development as a stage between social and cognitive development, whereas some indicated moral development as a sub-dimension of social development. The first major statements towards the moral development belong to Piaget (1932) and Kohlberg (1984) respectively. However, on the other hand, Gilligan (1982) criticised their theories were developed mainly for man that was a problem. She pointed out the quality distinguishes between women and men of moral judgment arising from gender roles that are formed through relationships with parents and society during childhood. Therefore, Gilligan suggested two models in her theory which are “ethic of care” and “ethic of justice” and

stated “ethic of care” is mostly seen for women and “ethic of justice” is mostly seen for men. This is why her theory has an essential role to understand gender differences in the process of moral development. In this study, we used her perspective to understand the gender differences among young people in terms of moral and emotional intelligence development. Emotional intelligence also has a moral dimension. According to Goleman, emotional intelligence is the ability to identify, assess, and control the emotions of oneself, others, and groups. Goleman clarifies the concept of emotional intelligence, and he underlines emotions’ role on human behaviour and their close relationships as well. Therefore, our aim was to understand gender differences which related to parental role in terms of moral and emotional intelligence development by using the concept of Gilligan and Goleman.

Methodology

The qualitative design in this study was chosen to understand gender differences of young people about their parents’ roles in terms of moral and emotional intelligence development. The study group consisted of eight undergraduate students who were studying at Eskisehir Osmangazi University Faculty of Education in the academic year of 2013-2014. Students were selected from 183 university students among their results from The Emotional Intelligence Scale (Ergin, Ismen and Ozabaci, 1999) and The Determination of Value Test (Rest, 1979) was applied with 183 undergraduate students with the method of standards sampling with the help of the minimum and maximum scores was selected from individuals (Yildirim and Simsek, 2008). The data were collected through semi-structured interviews form prepared by the researchers. The development of forms was created for the purpose of considering the questions of the study. During the interviews, an audio recording was used with the data were analyse the collected recordings with the descriptive analysis. After categorization of data analyses, the Cappa Coefficient was calculated for the consistency between categories and codes.

Findings

According to the findings of the study, the majority of the participants explained themselves as fair, honest, and emotional. In addition, when students described themselves, they addressed the influence of their families, teachers and friends on their traits. They also trusted themselves when they make a decision of whether ‘good’ or ‘bad’. Additionally, students pointed out the importance of religious values, respect, honour and justice in their family life, however, they said that they can only keep some values alive. When we investigate students’ families’ statements which have the characteristics of advice, it can be seen that students mostly heard that the importance of being a good person, religious values and honour from their families. The majority of students also have been warned by their families rather than exposing to violence when they have done about something that unapproved. Students said that they currently try to avoid these sorts of behaviours. Lastly, participants said that they have a good understanding with their siblings, mothers and fathers respectively.

Conclusion

In this study, young people’s perspectives about parental roles in terms of moral and emotional intelligence development were investigated in the context of Turkey. Therefore, this study is important to understand the relationship between them in the different cultural settings and consequently this study showed that parents have an important effect for students’ self-definition in terms of morality and emotionally. When they were talking about their traits, they pointed out their mothers’ role particularly. This results were discussed with the Gilligan’s theory of ethic and Goleman’s perspective of emotional development.